

บทที่ ๑

บทนำ

กุ้ง เป็นสัตว์น้ำที่มีคุณค่าในด้านการใช้เป็นอาหารชนิดหนึ่ง เป็นที่นิยมกันทั่วโลก บรรดาสัตว์น้ำต่าง ๆ ที่ใช้เป็นอาหารประจำวันแล้ว นับได้ว่ากุ้งได้เข้ามามีบทบาทสำคัญ ต่อความเป็นอยู่ของประชาชนในประเทศไม่น้อย และนับวันจะมีบทบาทสำคัญในทาง เศรษฐกิจของประเทศมากขึ้น เพราะนอกจากจะบริโภคภายในประเทศแล้ว ยังเป็น สินค้าส่งไปจำหน่ายยังต่างประเทศด้วย อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าจะมีประเทศผู้ผลิตกุ้งทะเล ที่สำคัญเป็นจำนวนมาก อาทิเช่น สหรัฐอเมริกา อินเดียน่า ญี่ปุ่น เม็กซิโก มาเลเซีย เยอรมันตะวันตก บราซิล เวียดนามไต้หวัน และปากีสถาน โดยมีแหล่งผลิตหรือจับอยู่ใน มหาสมุทรอินเดีย มหาสมุทรแปซิฟิก และมหาสมุทรแอตแลนติกก็ตาม แต่รายได้จากการ ส่งออกนอกประเทศของไทยก็มีแนวโน้มที่เพิ่มสูงขึ้น จะเห็นได้จากรายได้ของการ ส่งออกเพิ่มขึ้นจาก ๕ ล้านบาท ในปี ๒๕๐๕ เป็น ๔๐๓ ล้านบาท ในปี ๒๕๑๖ ซึ่งเป็น ช่วงระยะเวลาเพียง ๑๑ ปี เท่านั้น

และตามที่ได้อธิบายแล้วว่า กุ้ง เป็นสัตว์น้ำที่มีคุณค่าทางอาหารมากชนิดหนึ่ง และเป็นที่ยอมรับกันทั่วโลกปริมาณการผลิตในแต่ละปีจึงมักจะไม่เพียงพอแก่ความต้องการ ดังนั้นกุ้งจึงมีราคาแพงและแนวโน้มสูงขึ้นทุกขณะ ประเทศผู้นำกุ้งเขารายใหญ่ ของโลก อาทิ สหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น นั้น ถึงแม้จะผลิตกุ้งได้เองเป็นจำนวนมากแต่ ก็เป็นปริมาณไม่ถึงครึ่งของความต้องการทั้งหมดในประเทศ จึงต้องนำเข้าจากต่าง ประเทศถึงปีละประมาณ ๕๐,๐๐๐ - ๑๐๐,๐๐๐ ตัน ในกรณีของสหรัฐอเมริกา และ นำเข้าปีละประมาณ ๕๗,๐๐๐ - ๗๕,๐๐๐ ตัน ในกรณีของญี่ปุ่น สำหรับการส่งออกไป จำหน่ายต่างประเทศของไทยนั้นเริ่มมีมาก่อนปี ๒๕๐๒ แต่ไม่ค่อยเป็นล่ำเป็นสันนัก ต่อมาในปี ๒๕๐๖ การค้ากุ้งเริ่มมีความก้าวหน้ามากขึ้นและมีลูกค้าต่างประเทศมากขึ้น สามารถส่งออกไปจำหน่ายได้เป็นมูลค่าถึง ๔๖ ล้านบาท ก็จากการค้ากุ้งเริ่มเจริญขึ้นเป็น

ลำดับ มีบริษัทส่งออกเพื่อผลิตออกไปจำหน่ายต่างประเทศเพิ่มขึ้นอีกหลายราย ปริมาณ
ส่งออกจึงเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ขณะนี้มีบริษัทผู้ผลิตกุ้งสดแช่เย็นอยู่ถึงประมาณ ๑๕ บริษัท
ที่ใหญ่ที่สุดคือ บริษัทไทยเสรีหองเย็น จำกัด บริษัทนี้ส่งกุ้งออกไปจำหน่ายต่างประเทศ
เป็นจำนวนมากกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนกุ้งที่ส่งออกทั้งหมด ประเทศที่ส่งซอกุ้งสดจากไทย
มากที่สุด คือ ญี่ปุ่น ประมาณ ๒๒ % ของปริมาณกุ้งส่งออก รองลงมาคือ สหรัฐอเมริกา
ประมาณ ๑๕ % ของปริมาณกุ้งส่งออกและฮ่องกงประมาณ ๑๔ % ของปริมาณกุ้งส่งออก
ที่เหลือ ๑๐ % ส่งไปยังประเทศต่าง ๆ คือ ลาว เนเธอร์แลนด์ สวิตเซอร์แลนด์
เบลเยียม อิตาลี สเปน ฝรั่งเศส เยอรมันตะวันตก และแคนาดา ซึ่งเป็นเพียงส่วน
น้อยเท่านั้น และปัจจุบันประเทศไทยเป็นผู้ส่งกุ้งสดออกจำหน่ายในต่างประเทศเป็น
อันดับสามของโลก รองจากประเทศเม็กซิโก และ อินเดีย

โดยความหวังว่าในอนาคตคงจะเป็นสินค้าออกชั้นนำของประเทศชนิดหนึ่ง
จึงมีการศึกษาวิจัยในเรื่องต่าง ๆ เพื่อที่จะหาทางสนับสนุนในการเพิ่มผลผลิต ปรับ
ปรุงระบบการตลาดภายใน และตลาดต่างประเทศ อันจะเป็นผลให้แผนการขยายผลผลิต
ให้สอดคล้องความต้องการภายใน และภายนอกประเทศสำเร็จลงได้ การศึกษาแนวทางการ
ปรับปรุงกลไกการตลาด เพื่อให้ผู้ผลิตและผู้บริโภคได้รับความพอใจ อันเป็นแรงจูงใจ
ในการผลิต จึงเป็นเรื่องที่จะต้องทำโดยเร่งด่วน การศึกษาเท่าที่ผ่านมาส่วนใหญ่ เน้น
ในด้านชีววิทยา ในการเพิ่มผลผลิตของกุ้ง มิได้มีการวิเคราะห์ในด้านเศรษฐกิจ
การผลิต และการตลาด ดังนั้น งานวิจัยชิ้นนี้ จึงได้พยายามเน้นหนักในเรื่องการศึกษา
สภาพการผลิต การตลาดของกุ้ง เพื่อจะได้เห็นภาพพจน์ของแนวโน้มในอนาคตได้ชัดเจน
ยิ่งขึ้น

๑.๑ วัตถุประสงค์ในการศึกษา

ด้วยการจับกุ้งในทะเลและการเพาะเลี้ยงกุ้งในนา จำเป็นต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด เพื่อป้องกันการเกิดปัญหาสินค้าล้นตลาด และป้องกันไม่ให้ชาวประมง และผู้ทำนากุ้งต้องประสบกับการขาดทุน เพราะราคากุ้งตกต่ำ งานวิจัยชิ้นนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อ

๑) ศึกษาวิเคราะห์และคาดคะเนความต้องการกุ้งทะเลของไทย ทั้งตลาดในประเทศและต่างประเทศ โดยแยกวิเคราะห์ตลาดที่สำคัญ คือ ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา และ ฮองกง ในระยะ ๑๐ ปี ข้างหน้า คือ ๒๕๒๐ - ๒๕๒๙ (ในการวิเคราะห์ดังกล่าวนี้ ได้อาศัยข้อสมมุติที่ว่าปัจจัยอื่น ๆ นอกเหนือไปจากปัจจัยที่กำหนดไว้ในแบบจำลองมีค่าคงที่ไม่เปลี่ยนแปลง) เพื่อสรุปหาปริมาณการผลิตที่ควรจะเป็นในอนาคต

๒) ศึกษาถึงสภาพทั่วไปปัญหาและอุปสรรคของการจับ และการเพาะเลี้ยงกุ้งทะเลตลอดจนต้นทุน กำไร ของพ่อค้าต่าง ๆ ตั้งแต่ชาวประมง พ่อค้าท้องที่ พ่อค้าท้องถิ่น ไปจนกระทั่งถึงพ่อค้าส่งออก พร้อมทั้งเสนอแนะวิธีแก้ไขบางประการ

๑.๒ ขอบเขตและวิธีการศึกษา

เนื่องจากประเทศไทยส่งกุ้งทะเลไปจำหน่ายหลายประเทศในการศึกษาเรื่องนี้จึงแยกศึกษาในแต่ละประเทศที่นับว่าสำคัญ มี ๓ ประเทศ คือ ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา และ ฮองกง พร้อมทั้งตลาดภายในประเทศด้วย วิธีการที่จะนำมาใช้ในงานวิจัยนี้มีทั้งวิธีการแบบพรรณาโวหาร ผสมผสานกับตรรกวิเคราะห์ (deduction) ที่ตั้งอยู่บนฐานของทฤษฎีเศรษฐศาสตร์จุลภาค และวิธีการของคณิตศาสตร์ และเศรษฐมิติวิธีแรกนั้น จะใช้บรรยายถึงลักษณะทั่ว ๆ ไปพร้อมทั้งปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ ของการผลิตและการตลาด ฯลฯ ของกุ้งทะเล ส่วนวิธีการแบบหลัง จะนำมาใช้ในการคำนวณรูปแบบ (Model) ความต้องการกุ้งทะเลของไทยในแต่ละตลาด โดยใช้วิธี Regression Analysis ซึ่งรายละเอียดจะได้จาก บทที่ ๔

คุณค่าทางวิชาการที่คาดว่าจะได้รับ

- ๑) เพื่อจะไต่ทราบดีถึงโครงสร้างของอุปสงค์ของทุเรียนของประเทศไทยในตลาดต่างประเทศ และในประเทศ ว่ามีแนวโน้มที่จะเพิ่มหรือลดลงอย่างไร
- ๒) เพื่อประโยชน์ในการกำหนด เป้าหมายการผลิตและปริมาณการส่งออกในระยะยาวของรัฐบาลให้เป็นไปด้วยความเหมาะสมและใกล้เคียงกับความเป็นจริง พร้อมทั้งหาสาเหตุทางสนับสนุน และขจัดปัญหาในค่านต่าง ๆ
- ๓) เพื่อผู้ผลิต ผู้ส่งออก ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องของไต่ทราบดีถึงขนาดของอุปสงค์และอุปทาน พร้อมทั้งปัญหาอุปสรรคในด้านการผลิต และการค้าทุเรียนของประเทศไทย เพื่อประกอบการตัดสินใจในการเลือกทำการผลิต และดำเนินการส่งออกต่อไป
- ๔) เนื่องจากมีการประมาณการทั้งทางค่านอุปสงค์ และอุปทาน ของทุเรียนในประเทศไทย จึงอาจทำให้สามารถทราบแนวโน้มเกี่ยวกับราคาของทุเรียนในอนาคตได้